



Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Romssa ja Finnmárkku stáhtahálddašeaddji
Tromssan ja Finmarkun staatinhallittija

Vår dato:

04.04.2025

Vår referanse

2022/7326

Deres dato:

Deres referanse

202211146

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT
(NVE)

Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Telefonnummer til saksbehandler

Camilla Kvitberg Lehne, 776 42 226

Høringsuttalelse – vilkårsrevisjon Skibotnelva og Lavkajohka

Vi viser til brev fra Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) datert 6. november 2024 med høring av revisjonsdokument for Skibotnelva og Lavkajohka i Storfjord kommune.

Statsforvalteren har vurdert kommunens krav, erfarte ulemper, kunnskapsgrunnlag, miljømål og behov for avbøtende tiltak for hele vassdrag, elveavsnitt og vannforekomster i vassdragene. Vi har også gitt våre vurderinger av regulantens forslag til endringer i manøvreringsreglement for de elveavsnitt som blir berørt av dette.

Sammendrag

Kommunens krav

Statsforvalteren mener at kommunens krav er godt begrunnet med erfarte ulemper knyttet til vannføring, effektkjøring og gassovermetning. Ulemper som følge av endrete temperaturforhold nedstrøms Skibotn kraftverk kommer ikke fram i kommunens krav. Disse endringene er imidlertid godt dokumentert og beskrevet i revisjonsdokument med vedlegg, og må også tas i betraktning i revisjonsprosessen.

Kunnskapsgrunnlag

Statsforvalteren mener at kunnskapsgrunnlaget gir en god beskrivelse av påvirkninger fisk og bunndyr i Skibotnelva utsettes for, men det gir ikke godt nok grunnlag for å vurdere reguleringseffekter i Skibotnelva fra Gálggojávri, i Signaldalelva med Stordalselva og i Kitdalselva med Sördalselva. Det er også behov for å utrede størrelse og regime for vannslipp som bedrer forhold for anadrom fisk og innlandsfisk i Skibotnelva, samtidig som krafttap minimeres.

Manøvreringsreglement

Statsforvalteren mener at minimumsvannføring på 6 m³/s ved Skibotn bru ikke skal endres i manøvreringsreglementet. Vi mener effektkjøring bør skje ved en senkning på maksimum 10 cm i timen for vannføringer under 13,7 m³/s. Vi mener det også bør være restriksjoner på effektkjøring



ved vannføringer over 13,7 m³/s, men at senkningshastigheten kan vurderes større enn 10 cm i timen. Vilkår om lokkeflom kan utgå ved pålegg om minstevannføring.

Minstevannføring og tiltak

Statsforvalteren mener at det er behov for minstevannføring i Skibotnelva med vannslipp fra Gálggjávri. Vi mener at Breiddalselva i Signaldalsvassdraget vil få bedret miljøtilstand ved vannslipp fra Govdajávri. Vi mener at det er behov for tiltak som eliminerer gassovermetning nedstrøms Skibotn kraftverk. Det er også nødvendig med tiltak som sikrer et mer naturlig temperaturregime nedstrøms kraftverket. Det er behov for habitatjusterende tiltak i området påvirket av reguleringen. Det må gis moderne standardvilkår med tilstrekkelige hjemler for senere pålegg om slike tiltak.

Kommunens krav

Storfjord kommune har levert et krav om åpning av revisjon, 30. mai 2022 og et utfyllende kravbrev, 26. april 2023 der de har inkludert innspill fra allmennheten.

Storfjord kommune har vært tydelige om krav om minstevannføring i Skibotnelva oppstrøms kraftverket. Ved sin presisering av at vannslipp bør måles like nedstrøms Didno eller Galggo har kommunen også vært tydelig på at krav om minstevannføring gjelder både anadrom og ikke-anadrom strekning. Dette kommer også fram ved at kommunen har pekt på behov for økt vannføring av hensyn til landskap og friluftsliv.

Kommunen fremmer krav om:

- minstevannføring av hensyn til anadrom laksefisk
- minstevannføring av hensyn til landskap og friluftsliv
- tiltak for å hindre gassovermetning

Storfjord kommune har ikke vært like tydelige om krav om minstevannføring på andre elvestrekninger. I det utfyllende kravbrevet har kommunen likevel vist til behov for "økt vannslipp og vannføring i vassdragene som er berørt av utbyggingen".

Kommunen påpeker at manøvreringsreglementet må gjennomgås og eventuelt endres for å unngå store variasjoner i vannføringen.

Kommunen mener det er behov for mer kunnskap om påvirkninger fra reguleringen på biologisk mangfold i og langs Skibotnelva. Kommunen mener også at det er behov for mer kunnskap om hvilke tiltak, foruten vannslipp, som kan avbøte sedimentering av elvebunn og temperaturendringer. Statsforvalteren vil kommentere dette nærmere i avsnitt om kunnskapsgrunnlag.

Erfarte ulemper

Kravet beskriver forhold som har endret seg etter reguleringen og som Storfjord kommune mener må avbøtes i revisjonen. Dette er blant annet forhold som er knyttet til vannføring, vanndekket areal, fiskeproduksjon, fiskevandring, gassovermetning, tilslamming av elvebunn, landskapsopplevelse, effektkjøring og strandingsrisiko.

Kommunen har videre beskrevet utfordringer ved at reguleringen har gitt redusert vanntemperatur i Sördalssmåvatnan og Čazajávri, og økt vanntemperatur i Sördalselva og Kitdalselva. Ulemper som



følge av endrete temperaturforhold nedstrøms Skibotn kraftverk kommer ikke fram i kommunens krav. Disse endringene er imidlertid godt dokumentert og beskrevet i revisjonsdokument med vedlegg, og må tas i betraktning i revisjonsprosessen.

Kunnskapsgrunnlag

Statsforvalteren mener regulanten gjennom det forelagte kunnskapsgrunnlaget har innhentet mye god kunnskap, både i revisjonsdokumentet og gjennom konkrete utredninger fra konsulenter.

De fiskefaglige rapportene gir en god beskrivelse av hvilke påvirkninger fisk og bunndyr i Skibotnelva utsettes for.

I rapport fra Akvaplan-niva om *Bonitering med flaskehalsanalyser for anadrom laksefisk i Skibotnelva* er det vist at en vesentlig flaskehals for fiskeproduksjon oppstrøms kraftverket er svært lav vintervannføring etter gyting. Statsforvalteren mener at det bør utredes vanndekt areal ved laveste vannføring på vinteren i Skibotnelva oppstrøms kraftverket, slik at det kan beregnes hvor stor en minstevannføring må være for å utbedre flaskehalsene. Med bakgrunn i at vi mener en minstevannføring må sikre tilstrekkelig vanndekket areal lengst oppe i Skibotnelva på ikke-anadrom strekning, mener vi at størrelse på et virksomt vannslipp også må utredes for denne strekningen.

Fraførte elve-/bekkestrekninger til ikke-anadrom strekning oppstrøms Helligskogen er Didnojhoka og Gálggojhoka. Røye er etter Statsforvalterens kunnskap fortsatt dominerende fiskeart oppstrøms fraførte strekninger i disse to elvene. Ved prøvefiske i 2023 ble kun ørret og lake påvist i Helligskogvannet, mens det ved prøvefiske i 1998, og i 1973 før reguleringen, også ble påvist røye. Ørret var likevel dominerende fiskeart både i 1973 og 1998. Fagutredning forklarer fravær av røye i 2023 med at klimaendringer favoriserer ørret. At klimaendringer favoriserer ørret er vi ikke uenige i, men vi mener at det ikke er tilstrekkelig vurdert om også reguleringen kan ha påvirket røye negativt.

I rapporten fra Akvaplan-niva er det lagt til grunn at temperaturforhold på anadrom strekning oppstrøms kraftverket tilsvarer temperaturforhold i vassdraget i en uregulert situasjon. Revisjonsdokumentet (figur 3-8) viser at det også finnes tilgjengelige måleserier for vanntemperatur fra Helligskogen og Didnojhoka. Etter det Statsforvalteren kan se, er ikke data fra disse måleseriene lagt fram eller benyttet i revisjonsdokumentet eller fagutredninger. Disse måleseriene kan imidlertid gi informasjon om hvorvidt det er rimelig å legge til grunn at temperaturforhold også i Helligskogenområdet i dag tilsvarer en uregulert situasjon, eller om fraføring av spesielt Didnojhoka har endret temperaturregime på strekningen.

Om tilførsel av kaldere vann fra høyereliggende områder er redusert, vil vi forvente at sommertemperatur særlig på elvestrekningene, og også i Helligskogvannet kan avvike fra en uregulert situasjon.

Hvilken betydning redusert tilførsel av potensielt kaldere fjellvann og avskåret mulighet for nedvandring av røye til Skibotnelva kan ha for fravær av røye i Helligskogvannet er ikke vurdert i fagutredning eller revisjonsdokument.

Når det gjelder Signaldal elva så har kommunen fått innspill fra lokalt hold at gyteområder tørrlegges på grunn av svært lav vannføring. Dette bør dokumenteres gjennom kartlegging av gyteområder og registrering av vanndekt areal ved flere vannføringer.



Det mangler også kartlegging av gyte- og oppvekstområder i Sjørdalselva. Det er gjennomført en enkel befaring av Sjørdalselva, men dette er ikke tilstrekkelig for å gjøre en god vurdering av potensial for produksjon av fisk oppstrøms Vilgissorgi.

Når kunnskapsgrunnlag om faktisk påvirkning på anadrom fisk i Signaldalelva Sjørdalselva ikke er tilstrekkelig, er heller ikke grunnlag for å vurdere kommunens krav om "økt vannslipp og vannføring i vassdragene som er berørt av utbyggingen" tilstrekkelig. Statsforvalteren mener at kunnskapsgrunnlaget må styrkes.

Statsforvalteren vil også trekke fram at naturtilstand i bekkekløfter ikke ble utredet i forkant av utbyggingen av Skibotnelva. I uttalelse til småkraftpakke Storfjord i 2015 drøftet imidlertid Fylkesmannen i Troms hvordan vannkraftutbygging har påvirket bekkekløfter i Skibotndalen:

Påvirkningen av Skibotnelva er sterkest oppstrøms elvemøtet med Rovvejohka der elva fortsatt går i en kløftformasjon, om enn noe mindre uttalt enn lengre ned. Oppstrøms Rovvejohka er både hovedelva fra Galgjuávri, Didnujohka og Rihpojohka fraført til Skibotn kraftverk. Skibotnelva oppstrøms Rovvejohka har derfor gjennom store deler av året sterkt redusert vannføring mens Lavkajohka er tilnærmet tørr. Det er derfor ikke usannsynlig at naturmangfoldet i disse delene av vassdragssystemet i sterkere grad enn Skibotnelva lengre ned er påvirket av eksisterende kraftutbygging. Nedstrøms Rovvejohka er også Norddalselva, en annen vesentlig sideelv med en dyp bekkekløft, fraført til Skibotn kraftverk.

(...)

Oppstrøms Skibotn kraftverk er Rovvejohka, Lulleelva, Kavleelva og Slåttelva de gjenværende sideelvene av en viss størrelse som ikke er berørt av kraftutbygging. Blant disse vurderer Fylkesmannen potensial for bekkekløftkvaliteter som små i Slåttelva. Lulleelva som ligger innenfor Lullefjellet naturreservat er ikke kartlagt som bekkekløft, men reservatet regnes som enestående i vegetasjonssammenheng. I Kavleelva er det avgrenset en bekkekløftlokalitet med B-verdi (Naturbase). Ved siden av Gustavsvingen, Kavleelva og Lulleelva er Rovvejohka dermed en av fire gjenværende bekkekløftlokaliteter i Skibotndalen.

Lokaliteten benevnt Gustavsvingen¹ omfatter elvejuvet nedstrøms Rovvejohka. Denne lokaliteten er vurdert å fortsatt ha viktige naturfaglige kvaliteter som bekkekløft. Med bakgrunn i den samlede belastningen på naturtypen i Skibotndalen mener Statsforvalteren at reviderte konsesjonsvilkår må sikre naturfaglige verdier i bekkekløfta.

Regulantens forslag til endringer i manøvreringsreglement

Troms kraft ønsker følgende endringer i manøvreringsreglementet:

- Minimumsvannføring ved Skibotn bru endres fra 6 m³/s til 4 m³/s
- Vilkår om årlig slipp av 120 000 m³ lokkeflom fra Gálggojávri slettes
- Endringer i manøvreringsrestriksjoner

Omløpsventilen, som skal sikre kravet til minimumsvannføringen ved Skibotn bru, har en kapasitet på 4 m³/s. For å opprettholde minimumsvannføringen når kraftverket stanses for vedlikehold i perioder der restvannføringen til Skibotn bru er under 2 m³/s, må det slippes vann fra Rihpojávri. Regulanten mener at vanntapet ved dette vannslippet blir uforholdsmessige. Derfor søker

¹ [Naturbase faktaark](#)



regulanten om at minimumsvannføringen ved Skibotn bru senkes fra 6 til 4 m³/s. Positive effekter som er nevnt er at en unngår kunstig høy vannstand på elvestrekningen oppstrøms kraftverktløpet. Regulanten har beskrevet at dette fører med seg at fisk oppstrøms kraftverket lokkes inn i sideløp som tørrlegges når vannslipp for å opprettholde minimumsvannføringen ved Skibotn bru opphører.

Akvaplan-niva har oppsummert mulige negative effekter av dette som reduksjon i areal for oppvekst og gyting nedstrøms kraftverktløpet, tørrlegging av gyteområder, vandringhinder til sideløp og bekker, økt predasjonsfare, vandringhinder for voksen fisk i grunne partier av elva, temperaturendringer og nedsatt bunndyrproduksjon. Det er også vist at allerede ved dagens minimumsvannføring på 6 m³/s reduseres tilgang på sidebekker og noen sideløp avskjæres fra hovedløpet. Vi kan ikke anbefale en ytterligere reduksjon i minimumsvannføringen ved Skibotn bru. Det er heller ikke forenlig med formålet for revisjonen. Vi mener det heller må settes inn krav til ny omløpsventil med tilstrekkelig kapasitet.

Videre mener vi det er viktig at endringer i vannføring skjer skånsomt med lav senkningshastighet. Utreder har vurdert at ved lavere vannføring enn 10,2 m³/s vil effektkjøring føre til at store arealer tørrlegges før fisk rekker å forflytte seg. Utreder påpeker også at det er en markant reduksjon i vanndekket areal mellom 7,3 m³/s og 13,7 m³/s. Vi mener effektkjøring bør skje ved en senkning på maksimum 10 cm i timen for vannføringer under 13,7 m³/s. Vi mener det også bør være restriksjoner på effektkjøring ved vannføringer over 13,7 m³/s, men at senkningshastigheten kan vurderes større enn 10 cm i timen.

Statsforvalteren mener at det bør pålegges minstevannføring i hele Skibotnelva nedstrøms Gálggojávri fremfor å opprettholde vilkår om lokkeflom. Statsforvalteren mener også at behov for vannslipp for å opprettholde minimumsvannføring ved Skibotn bru kan bli redusert ved pålegg om minstevannføring oppstrøms kraftverket.

Nye avbøtende tiltak

Minstevannføring

Statsforvalteren mener at det er nødvendig å prioritere vassdragene ved vurdering av vannslipp som vil medføre krafttap.

I gjeldende regionale plan for vannforvaltning er kun vannforekomster i Skibotnelva godkjent med miljømål som kan medføre krafttap (vannforekomster med i vedlegg 2 til departementets godkjenningbrev). Ingen vannforekomster i Signaldalelva eller Kitdalselva er godkjent med miljømål som medfører krafttap.

Statsforvalteren mener likevel at Breiddalselva i Signaldalvassdraget vil få bedret miljøtilstand ved eventuelt vannslipp fra Govdajávri. Anadrom strekning av Signaldalelva kan få økt vanndekket areal og bedret miljøtilstand ved vannslipp. Det samme gjelder Sjørdalselva i Kitdalen, som kan få bedret miljøtilstand ved vannslipp nedstrøms Halordalvannet. Kunnskapsgrunnlaget om faktisk påvirkning på anadrom fisk i Signaldalelva er imidlertid ikke tilstrekkelig. Det samme gjelder også Sjørdalselva i Kitdalen.

Vi har lagt vekt på i hvilken grad elvestrekningene er påvirket og hvilket verdier som kan gjenopprettes ved minstevannføring. Vi vurderer at ulemper og skader som reguleringen har ført til kan avbøtes med minstevannføring etter følgende prioritering:



1. Skibotnelva nedstrøms Gálggojávri
2. Signaldalelva med Breidalselva
3. Sørdalselva og Kitdalselva

Regulanten har vist til NVE-rapport 49/2013, og legger til grunn at fagtema stasjonær fisk, landskap/friluftsliv og øvrig naturmangfold ikke var utslagsgivende for kategorisering av Skibotnvassdraget som 1.1-vassdrag ved vurdering av kost-nytte ved minstevannføring. Nettopp at disse forholdene ikke var gjenstand for kost-nytte ved minstevannføring, mener Statsforvalteren taler for at nytteverdi ved minstevannføring i vassdraget vil være høyere enn det rapport 49/2013 la til grunn.

Statsforvalteren ser at det stilles spørsmål ved kost-nytteverdi ved et vannslipp fra Gálggojávri med sikte på miljøforbedring på ikke-anadrom strekning. Vi registrerer også at regulanten opplever det som uforholdsmessig inngripende å pålegge minstevannføring for å sikre tilfredsstillende produksjonsforhold på anadrom strekning.

Statsforvalteren mener at det er behov for minstevannføring i hele Skibotnelva oppstrøms kraftverket, og at samlet nytteverdi vil bli høyest med vannslipp fra et punkt øverst i vassdraget. Statsforvalteren mener at minstevannføring må slippes fra Gálggojávri.

Vi mener at et pålegg om minstevannslipp kan differensieres for ulike tider av året og innrettes slik at det tar hensyn til avrenning fra restfeltet, men med et minimumskrav som sikrer tilstrekkelig vanndekket areal også lengst oppe i vassdraget. Størrelse på et virksomt vannslipp mener vi må utredes.

Biotopjusterende tiltak

Statsforvalteren mener det er foreslått gode tiltak for å bedre miljøforhold på anadrom strekning i Skibotnelva, men vi vil understreke at tiltakene gir best effekt sammen med minstevannføring. Lufting av substrat er et effektivt og anbefalt tiltak mot sedimentering. Tiltaket må gjennomføres med jevne mellomrom eller ved behov, for at gode gyte- og oppvekstområder skal opprettholdes. Regulanten påpeker at det kan være aktuelt å tilrettelegge for vandring i sideløpene slik at yngel ikke fanges når vannføringen faller. Vi mener dette, i kombinasjon med minstevannføring, er et viktig tiltak for å sikre produksjon av fiskebestandene i vassdraget. Utlegging av gytegrus vil også være et godt avbøtende tiltak da det er begrenset tilgang på egnet gytesubstrat oppstrøms kraftverktløpet, men dette forutsetter at det sikres vannføring på disse områdene.

Statsforvalteren mener at det også er behov for å utrede hensiktsmessige biotopiltak på ikke-anadrom strekning i Skibotnelva, ut over utbedring av fiskevandring forbi eksisterende terskler.

For Breiddalselva mener Statsforvalteren at det er behov for utredning av naturvennlige habitattiltak for å bedre forhold for fiskeproduksjon.

Gassovermetning

Problemet med gassovermetning nedstrøms kraftverksutløpet er nødvendig å løse. Det må settes inn virksomme tiltak i bekkeinntakene, som eliminerer gassovermetning. Uten tiltak vil Skibotnelva nedre ikke kunne nå miljømål om god økologisk tilstand.



Temperatur

Statsforvalteren mener at det er behov for å oppnå et mer naturlig temperaturregime nedstrøms Skibotn kraftverk. Revisjonsprosessen må avklare mulige tiltak for å oppnå dette.

Vannforekomster og miljømål

Regulanten benytter i revisjonsdokumentet begrepene nedre og øvre strekning i Skibotnelva. Statsforvalteren ser at det med dette kun menes nedre og øvre del av anadrom strekning, nedstrøms og oppstrøms kraftverket, og ikke nedre og øvre del av hele elva.

Vi har nedenfor vurdert vannforekomster med beskrevne miljøutfordringer som krever endringer i manøvreringsreglement eller andre endringer i konsesjonsvilkårene. I vannforekomster som ikke er omtalt her mener vi at moderne standardvilkår vil gi tilstrekkelig hjemmelsgrunnlag for miljøforbedrende tiltak.

Skibotnelva nedstrøms kraftverket

Miljømål for Skibotnelva nedre 205-16-R

Anadrom strekning nedstrøms kraftverket er identisk med vannforekomst *205-16-R Skibotnelva nedre*.

Skibotnelva nedre er karakterisert som naturlig vannforekomst med miljømål god økologisk tilstand. Vann-Nett viser i dag moderat tilstand. Tilstand for fisk er i dag registrert som udefinert fordi fiskebestandene er under reetablering etter rotenonbehandlingen i 2015-2016.

På grunnlag av foreliggende informasjon om forringet gytesubstrat, endret temperaturregime og gassovermetning vurderer Statsforvalteren at tilstand for kvalitetselement fisk ikke vil kunne settes til bedre enn moderat.

For å nå miljømål i Skibotnelva nedre mener Statsforvalteren at det er nødvendig med tiltak som sikrer:

- at gassovermetning elimineres
- mer naturlige temperaturforhold
- tilstrekkelig vanndekt areal
- at fisk ikke strander ved nedkjøring av kraftverket
- velegnet gyte- og oppveksthabitat

Tiltak i gytesubstratet vil kunne hjemles i moderne standardvilkår etter fullført vilkårsrevisjon. Tiltak for å avbøte øvrige forhold må avklares gjennom vilkårsrevisjonen.

Anadrom del av Skibotnelva oppstrøms kraftverket

Anadrom strekning oppstrøms kraftverket består av vannforekomst *205-21-R Skibotnelva mellom utløp kraftverk –Slemelva*, og nedre del (4800 meter) av vannforekomst *205-22-R Skibotnelva øvre*.

Statsforvalteren mener at vannforekomst *205-22-R Skibotnelva øvre* i dag er uhensiktsmessig inndelt. Også regulant har påpekt at vannforekomsten bør deles ved vandringshinder for anadrom fisk. Statsforvalteren har bedt Miljødirektoratet om å endre inndelingen. I fortsettelsen har vi derfor



omtalt anadrom og ikke-anadrom del av Skibotnelva oppstrøms kraftverket hver for seg, og mener at måloppnåelse må vurderes separat for disse.

Miljømål for anadrom del av Skibotnelva oppstrøms kraftverket

Vannforekomstene oppstrøms kraftverket er utpekt som sterkt modifisert (SMVF) på grunn av redusert vannføring. Miljømål er godt økologisk potensial. Gjeldende miljøtilstand er vurdert som dårlig økologisk potensial.

Miljømål og dagens potensial er i samsvar med Klima- og miljødepartementets godkjenning av regional vannforvaltningsplan 31. oktober 2022. Skibotnelva mellom utløp kraftverk -Slemelva og Skibotnelva øvre er med i vedlegg 2 over vannforekomster med miljømål som kan medføre krafttap.

Avbøtende tiltak anadrom strekning oppstrøms kraftverket

Tiltak for å nå godt økologisk potensial i gjeldende vannforvaltningsplan er minstevannføring (TiltaksID i Vann-Nett: *1104-163-M Skibotnelva Minstevannføring*).

Minstevannføring vil gi grunnlag for sikring av vanndekt areal for fiskeproduksjon. Minstevannføring kan også styrke effekt av habitatjusterende tiltak. I gjeldende tiltaksprogram er det ikke registrert habitatjusterende tiltak på strekningen. Slike tiltak bør vurderes å tas inn i tiltaksprogrammet ved rullering av vannforvaltningsplanen.

For å nå miljømål på anadrom strekning i Skibotnelva oppstrøms kraftverksutløpet mener Statsforvalteren at det er nødvendig med minstevannføring som sikrer tilstrekkelig vanndekt areal for fiskeproduksjon.

Minstevannføring må avklares gjennom vilkårsrevisjonen, mens habitatjusterende tiltak vil kunne pålegges med hjemmel i moderne standardvilkår.

Ikke-anadrom del av Skibotnelva (Gálggojávri-Rovvejohka)

Ikke-anadrom strekning i Skibotnelva er øverste del (17 200 meter) av vannforekomst 205-22-R *Skibotnelva øvre*, fra dam ved utløp Gálggojávri til vandringhinder for anadrom fisk ca. 400 meter oppstrøms Rovvejohka.

Miljømål for Skibotnelva øvre 205-22-R oppstrøms Rovvejohka (ikke-anadrom del)

Vannforekomsten er utpekt som sterkt modifisert (SMVF) på grunn av redusert vannføring. Miljømålet er godt økologisk potensial. Dagens miljøtilstand er vurdert som dårlig økologisk potensial. Vannforekomsten omfatter også Helligskogvannet.

Skandinavisk naturovervåking har i SNA-notat 16/2024 (vedlegg 5 til revisjons-dokumentet) gjort en vurdering av tilstand for fisk isolert i Helligskogvannet, og hvorvidt vannet skal anses som naturlig eller sterkt modifisert vannforekomst. Statsforvalteren er ikke enige i vurderingene som er gjort av Helligskogvannet som innsjøvannforekomst. Å klassifisere tilstand for fisk i vannet isolert er heller ikke relevant, så lenge vannet inngår i elvevannforekomsten. Statsforvalteren mener at tilstand for fisk må vurderes samlet for hele den ikke-anadrome strekningen av Skibotnelva.

Miljømål og dagens potensial for vannforekomst 205-22-R *Skibotnelva øvre* er i samsvar med Klima- og miljødepartementets godkjenning av regional vannforvaltningsplan 31. oktober 2022. Skibotnelva øvre er med i vedlegg 2 over vannforekomster med miljømål som kan medføre krafttap.



Avbøtende tiltak ikke-anadrom strekning i Skibotnelva

Før reguleringen var den ikke-anadrome strekningen en produktiv og attraktiv del av Skibotnelva. Konsulenten for ferskvannsfiske i Nordland og Troms omtalte i 1973 den ikke-anadrome delen av Skibotnelva slik: *“Elvestrekningen Galgo-Råvvejokka er antakelig en av de mest beskattede elvestrekninger i hele Nord-Norge. Fisket har vært intenst, og selv om fiskeproduksjonen i denne delen av elvestrekningen er høy, så er ørretbestanden sterkt desimert. Regulering av fiske og utsetting av yngel/settefisk vil kunne gi et øket utbytte.”* (St. prp. nr. 35 (1975-1976)).

Troms kraft produksjon gjennomførte i 2023 fiskeundersøkelser i Helligskogvannet og elvestrekningene ned- og oppstrøms vannet. Resultater fra undersøkelsene viser lav fisketetthet på elvestrekningene. Rekruttering av ørret til Helligskogvannet var lavere enn i 1998.

Skandinavisk naturovervåking har i SNA-rapport 08/2024 (vedlegg 4 til revisjonsdokumentet) vist til uttalelsen fra Konsulenten for ferskvannsfisket i Nordland og Troms, og vurdert at et realistisk vannslipp ikke ventes å kunne bringe fisket opp på tilsvarende nivå som før reguleringen. Skandinavisk naturovervåking har likevel også vurdert at det vil være fordelaktig for fisk i øvre del av Skibotnelva med et vannslipp fra Gálggojávri/ Didnojojka slik at vanndekket areal blir størst mulig gjennom sensommer, høst og vinter.

Statsforvalteren er ikke uenig i disse vurderingene, og mener at det er behov for å innrette vilkårsrevisjonen slik at denne også tar hensyn til ikke-anadrom strekning ved miljøforbedrende tiltak i Skibotnelva.

Tiltak for å nå godt økologisk potensial i gjeldende vannforvaltningsplan er minste-vannføring (TiltaksID i Vann-Nett: 1104-163-M Skibotnelva Minstevannføring). I tillegg ligger det også inne et tiltak for bedring av kunnskapsgrunnlag (TiltaksID i Vann-Nett: 1109-1318-M Skibotnelva øvre - reguleringsundersøkelser ovenfor anadrom strekning).

Statsforvalteren er myndighet for tiltaket reguleringsundersøkelser. Undersøkelser i seg selv vil ikke bidra til bedring av tilstanden, men er aktuelt for å utrede habitatjusterende tiltak og annet relevant kunnskapsgrunnlag for fastsettelse av et realistisk nivå for miljømålet godt økologisk potensial. Minstevannføring vil gi grunnlag for sikring av vanndekt areal for fiskeproduksjon. Minstevannføring kan også styrke effekt av habitatjusterende tiltak, og vil ha en positiv virkning for landskapsopplevelsen.

Minstevannføring må avklares gjennom vilkårsrevisjonen, mens habitatjusterende tiltak vil kunne pålegges med hjemmel i moderne standardvilkår.

I gjeldende tiltaksprogram er det ikke registrert habitatjusterende tiltak på strekningen. Slike tiltak må vurderes å tas inn i tiltaksprogrammet ved rullering av vannforvaltningsplanen

For å nå miljømål på ikke-anadrom strekning i Skibotnelva mener Statsforvalteren at det er nødvendig med tiltak som sikrer:

- tilstrekkelig vanndekt areal for fiskeproduksjon
- fri vandringsmulighet for fisk på hele strekningen som er naturlig tilgjengelig opp- og nedstrøms fra Helligskogvannet.



Anadrom strekning i Signaldalelva

Anadrom fisk i Signaldalelva kan vandre opp til Indre Markuselva i Stordalselva. Anadrom strekning i Signaldalelva består av vannforekomst 204-62-R *Signaldalselva nedre* og vannforekomst 204-33-R *Stordalselva -Nymo til Markuselva*. Kommunen har beskrevet at det er behov for tilførsel av vann for å unngå at gyteområder i Stordalselva tørrlegges.

Begge vannforekomster på anadrom strekning er karakterisert som naturlige vannforekomster med miljømål god økologisk tilstand. Miljømål fremstår som oppnådd. Tilstand for fisk er imidlertid registrert som udefinert etter rotenonbehandlingen i 2015-2016. Tilstand for fisk vil være avgjørende for måloppnåelse. Bedre kunnskap om reguleringsvirkninger i Signaldalelva er nødvendig for klassifisering av tilstand for fisk, før tiltak vurderes på denne strekningen.

Ikke anadrom del av Signaldalsvassdraget

Fraføring av vann fra Govdajávri har ført til at øvre del av Breidalselva er tørrlagt. Før reguleringen gikk fisk ned fra vannet slik at det var grunnlag for et fiske i elva. Breidalselva får tilsig av vann fra andre elver nedover Breidalen og fra samløpet med elva som renner fra Goldajávri er vannføringen 69 % av naturlig vannføring.

204-103-R *Breiddalselva øvre* er utpekt som sterkt modifisert vannforekomst på grunn av manglende vannføring. Uten vann er det ikke mulig å oppnå fungerende akvatisk økosystem i vannforekomsten. Det er derfor benyttet mindre strenge miljømål. Vann-Nett viser at miljømålet dårlig økologisk potensial er oppnådd.

204-107-R *Breiddalselva midtre* er utpekt som sterkt modifisert (SMVF) på grunn av redusert vannføring. Miljømålet er godt økologisk potensial. Dagens tilstand er også registrert som godt økologisk potensial. I gjeldende tiltaksprogram er det likevel et foreslått biotoptiltak (TiltaksID i Vann-Nett: 1104-179-M *Breiddalselv biotoptiltak etter kartlegging*). Tiltaket samsvarer med ønsket fra Kitdalen jeger og sportsfiskerforening om bygging av terskler. Foreningen ønsker også slipp av vann for å bedre forhold for innlandsfisk på strekningen, og utsetting av villfanget stedegen røye for å bedre fisket i Breidalselva.

Vannslipp må avklares gjennom vilkårsrevisjonen. Biotoptiltak og fisketiltak vil kunne pålegges regulanten med hjemmel i moderne standardvilkår.

204-107-R *Breiddalselva nedre* er karakterisert som naturlig vannforekomst. Miljømål god økologisk tilstand fremstår i Vann-Nett som oppnådd. På grunnlag av dette er påvirkningsgrad av vannkraft satt til liten. Tilstandsklassifiseringen er imidlertid ikke basert på faktiske feltobservasjoner. Det hefter derfor usikkerhet ved grad av påvirkning, faktisk tilstand og måloppnåelse.

204-114-R *Stordalselva* (oppstrøms indre Markusfoss) er karakterisert som naturlig vannforekomst. Miljømål god økologisk tilstand fremstår i Vann-Nett som oppnådd. På grunnlag av dette er påvirkningsgrad av vannkraft satt til liten. Tilstandsklassifiseringen er imidlertid ikke basert på faktiske feltobservasjoner. Det hefter derfor usikkerhet ved grad av påvirkning, faktisk tilstand og måloppnåelse.

Anadrom strekning i Kitdalselva/Sørdalselva

I Kitdalselva kan anadrom laksefisk vandre opp til Tindstad og i Sørdalselva til Vilgissorgi. Anadrom strekning i Kitdalselva består av vannforekomstene 204-18-R *Kitdalselva* og 204-119-R *Sørdalselva*.



Begge vannforekomster på anadrom strekning er karakterisert som naturlige vannforekomster med miljømål god økologisk tilstand. Miljømål fremstår ikke som oppnådd i Kitdalselva og Sjørdalselva fordi tilstand for fisk er vurdert som dårligere enn god etter at begge vannforekomstene ble rotenonbehandlet i 2015-2016. I øvrige elver som ble rotenonbehandlet er tilstand for fisk registrert som udefinert. Med foreliggende kunnskapsgrunnlag er dette egentlig realiteten også for Kitdalselva og Sjørdalselva. Faktisk tilstand for fisk vil være avgjørende for måloppnåelse. Bedre kunnskap om reguleringsvirkninger i Sjørdalselva er nødvendig for klassifisering av tilstand for fisk, før tiltak kan vurderes på denne strekningen.

Reindrift

Statsforvalteren støtter reinbeitedistriktets ønske om utvidelse av bru over Roggekanalen. Dette vil muliggjøre sikker føring av rein mellom Roggejåvri og Rihpojåvri. Utover dette har ikke Statsforvalteren noen reindrifsfaglige merknader.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Statsforvalteren vil understreke at store kraftverk med god magasinkapasitet gir trygghet for sikker leveranse av strøm til innbyggere, offentlige institusjoner, bedrifter og samfunnskritiske funksjoner til alle årstider. Dette er spesielt viktig der konsekvensene ved bortfall av energi har størst betydning. Ved bortfall av strømleveranser vil Skibotnreguleringen og kraftproduksjonen i Skibotn kraftverk være et av to anlegg som har særlig stor betydning for sikker strømleveranse til Tromsø og Nord-Troms. Anleggene i Storfjord har dermed en viktig funksjon i dagens kraftmarked, og slik sett for samfunnssikkerheten i fylket.

Statsforvalteren kan ikke se fra dokumentasjonen til Revisjon av konsesjonsvilkår for Skibotnelva og Lavkajåkka at endringene som er foreslått i denne omgang vil få åpenbare konsekvenser for samfunnssikkerhet og beredskap.

Med hilsen

Lisa Bjørnsdatter Helgason (e.f.)
Miljødirektør

Camilla Kvitberg Lehne
fiskeforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

MILJØDIREKTORATET
TROMS FYLKESKOMMUNE
STORFJORD KOMMUNE

Postboks 5672 Torgarden
Postboks 6600
Oldersletta 1

7485	TRONDHEIM
9296	TROMSØ
9046	OTEREN